

Az ünnep

Az ünnep kilépés mindennapi állapotunkból. Testi-lelki igény, hogy időnként lerázzuk magunkról a hétköznapi feladatainak és az ezekkel kapcsolatos felelősségnek a terhét, hogy megtörjük az ismétlődések nyomasztó egyhangúságát, és olyan élményben legyen részünk, amely lehetőleg képes megújítani bennünket. Hogy egy rövid időre elvonatkoztassunk azoktól a körülményektől, amelyek között mindennapjainkat éljük, és egy másik szférába jussunk, ahol a szokottól, a földhözragadttól eltérő módon tudjuk magunkat megélni. Ez azért fontos, mert lehetővé teszi, esetleg készlet is rá, hogy egy (rövidebb-hosszabb) pillanatra a megszokás vagy éppenséggel az elfásulás beidegződéseitől függetlenül nézzünk dolgainkra. Ezáltal másként láthatjuk magunkat és életünket; igazából ebben rejlik a megújító hatás titka. E nélkül nem igazi az ünnep.

Igen széles skálája van a bennünket kizökkenteni képes élményeknek, azoknak, amelyek után – természetüktől és környezetünk ránk gyakorolt hatásától függően is válogatva köztük – vágyhatunk.

Szolgálhat erre a mámor is; a számunkra kiszabott (és gyakran általunk cselekvőleg keresett, részvételünkkel létrejött) valóságból való menekülés ősrégi útja ez. Esetleg észre sem vesszük, hogy menekülés közben az önelvesztegetés vagy éppen az önelveszejtés útjaira tévedtünk. Azt a ködös pillantást, amit innen dolgainkra vethetünk, nem a tisztánlátás, a helyes megítélés lehetősége jellemzi, így megújulás ígérését nemigen hordozza magában. Ezért nem ünnep semmilyen tivornyává torzult esemény.

Az ünnep nem beszűkít magunkba, hanem kinyit mások felé. Nem elfojtani segít problémáinkat, hanem önünket megmozgatva növeli képességünket a megoldásra. Nem a talajszint ködös mocsaraiban tart fogva, hanem felemel, hogy világosabban széttekinthessünk világunkban. Már ha igazi az ünnep, vagyis: a lélek rendkívüli állapota.

Természetesen nemcsak a piros betűs napok, évfordulók, magánéletünk jelentősebb örvendetes eseményei szolgáltatnak alkalmat az (ilyenkor esetleg be sem teljesülő) ünnephez, hanem bármely napunk valamely (változó hosszúságú) pillanata, amelyben át tudunk lépni szokványos magunkon. Ahhoz, hogy az élmény létrejöhön, lélekben szükségszerűen kapcsolódnunk kell valakihez, valakikhez. Ha magányosnak, (Istentől is) elhagyatottnak érezzük magunkat, nem létezik többé ünnep számunkra. Ilyenkor vagyunk a leginkább hajlamosak a pótszerekhez való menekülésre is.

Az az igazi, ha azokkal tudunk ünnepelni, akikkel együvé tartozunk. Lehetőleg – valamilyen formában – éppen magát az összetartozást. Ilyenkor szétfoszlik magányérzetünk, és talán átérezzük, hogy nem hús-vér ember-voltunk az egyedüli és legfőbb érték, ami fölött örködnünk kell, hanem (folytonosan megküzdött) belső tisztaságunk és azok a szellemi kincsek, amelyeket csak együtt tarthatunk meg és gyarapíthatunk. Az ilyen felismerés megtartó szálakkal köt bennünket önmagunkhoz, hiszen e közös birtok, e közös értéktartomány nélkül valamennyiünket elsodor a szél.

Legmélyebb ünnepeink azok, amelyek a kezdet és a vég Urához kapcsolódnak, amelyek Istenhez tartozásunk megélésére adnak alkalmat. Arcunkat az ilyen pillanatok tükrében szemlélve, észrevehetjük kicsinyes vonásaink sokaságát, de a bennünk mélyen elrejtett fényeket is, így a felemelő alázat ajándékában részesülhetünk. Ez az élmény átvilágítja és átmelegíti, szinte új tartalommal tölti meg minden földi viszonyulásunkat.

Az a világ, amelyben élünk, úgy tűnik, mind kevésbé ismeri a szó igazi értelmében vett ünnepet. Mi, talán lojalitásból, kissé leszokóban is vagyunk róla. A mindent eleve kétségbevonás ragálya s az ünneprontásé terjed közöttünk már jó ideje. Tekintetünket szinte

restelljük az egyedüli objektivitásnak kinevezett vízszintestől magasabbra emelni. Vonakodunk elismerni, hogy a világ valamennyi dimenziója létező valóság.

Az ünnepet jórészt a pihenés váltotta fel. Úgy véljük, hogy a mai rohanó ritmusú élet indokolttá, természetessé teszi kényelemigényünket. Kétségtelen, hogy pihenésre ma is, mint mindenkor, okvetlenül szükség van. De észre kell vennünk, hogy önmagában ebből még nem származik feltöltekezés. Az igen divatos „kikapcsolódás” – gyakorta passzív – mai formái megszakítják ugyan az esetleg teherként érzett napi tevékenységek áramköreit, de lélekben nemigen gazdagszunk általuk. Mert hiába spórolgatjuk erőinket, új erőt csak akkor nyerhetünk, ha ezért energiáinkból áldozunk. Vagyis ha megdolgozunk az ünnepért.

Belső ünneptelenségünkkel hajlamosak vagyunk egyetlen hosszú hétköznapra változtatni, és így elsivárosítani az életet. Ha nem tudunk ünnepi lélekkel viszonyulni, a mindennapok uralma alatt élünk, bármily változatosan szervezzük is meg szabadidőnket.

Eredetileg minden vasárnap arra lenne hivatott, hogy ünnepünk legyen. A családi együttlét, esetleg baráti találkozás, de mindenekelőtt az Isten házában tett tiszteletünk ünnepe. Nem azért, hogy eleget tegyünk a templombamenetel kínos társadalmi kötelezettségének vagy egy távoli Úr (esetleg önkényesnek gondolt) ilyen értelmű „terhes” rendelésének, hanem hogy egy nem szokványos, nem a mindennapjainkhoz tartozó környezetben nyitott lélekkel próbáljunk megállni Isten előtt. Egy olyan helyen, amely rendeltetésénél fogva arra hivatott, hogy elősegítse a lélek megnyílását a (részünkről esetleg számba sem vett) mindenkor reánk sugárzó isteni kegyelem befogadására. Ez a kegyelem azt a valódi ünnepet hozza számunkra, amelyre oly nagyon szükségünk van egyensúlyunk megtartásához az élet bajai és egyhangúságai közepette. Amely megőriz bennünket azon az úton, amelyen magunkkal is összhangban levő igazi erkölcsi lények maradhatunk.

Ahhoz, hogy egy esemény ünnep legyen, szinte mindig szükségünk van másokra is. Az istentisztelet ünnepi jellegét, bár elősegíti, lényegében mégsem a jelenlevő többi ember, a pap prédikációja vagy a templomi zene adja meg, hanem benső találkozásuk Istennel. Mert minden Istenhez való igaz fordulásunk ünnep. Az igazi ünnep pedig a lélek életet szépítő örömeivel terhes.

1998. december